

## LAUSUNTO

Helsinki 22.6.2026

**Työ- ja elinkeinoministeriölle**

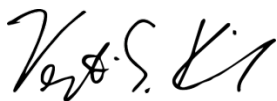
**Viite:** VN/6909/2026

**Asia:** Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta

*SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.*

Lisätietoja: erityisasiantuntija Tatu Raitis, [tatu.raitis@soste.fi](mailto:tatu.raitis@soste.fi), p. 040 128 9048

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry



Vertti Kiukas  
pääsihteeri

**SOSTE**

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry  
SOSTE Finlands social och hälsa rf  
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

[www.soste.fi](http://www.soste.fi)

## **SOSTEn lausunto**

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

### **SOSTE kannattaa:**

- mahdollisuutta myöntää palkkatukea kahdessa osassa yli 12 kuukautta työttömänä olleiden työllistämiseen silloin, kun jälkimmäinen osa käytetään toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen.
- työttömyyden pitkittymisen todennäköisyyden arvioimisesta luopumista myönnettäessä palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen alle 12 kuukautta työttömänä olleen palkkaamiseen.
- sitä, ettei edeltäneen kuuden kuukauden aikana tehty muu kuin vakinainen ansiotyö estä palkkatuen myöntämistä.
- samoihin palkkakustannuksiin myönnetyn muun tuen huomioimista selkeästi ja läpinäkyvästi.
- starttirahaa koskevaa ehdotusta, jonka mukaan yritystoimintaan liittymättömät tulot huomioitaisiin ansaintaperusteisesti.

### **SOSTE vastustaa:**

- ammatillisen osaamisen parantamiseen myönnettävän palkkatuen keston muuttamista harkinnanvaraiseksi esitetyllä tavalla.
- työttömyyden keston perustuvan porrastuksen poistamista palkkatuen keston määrittelystä.
- sitä, ettei esityksessä turvata palkkatuen valtakunnallista vähimmäistasoa vaikeassa työmarkkina-asemassa oleville työnhakijoille.

### **SOSTE esittää seuraavia muutoksia ja jatkotoimenpiteitä:**

- Ammatillisen osaamisen parantamiseen myönnettävälle palkkatuelle tulee säilyttää laissa vähimmäiskesto.
- Palkkatuen kestossa tulee säilyttää pitkäaikaistyöttömien positiivisen erityiskohtelun elementti.
- Palkkatuen keston tulisi olla esimerkiksi 5–12 kuukautta alle 12 kuukautta työttömänä olleille ja 10–12 kuukautta vähintään 12 kuukautta työttömänä olleille.
- Vaikutusarvioita tulee täydentää muun muassa arviolla viimeaikaisten palkkatukijärjestelmän muutosten yhteisvaikutuksesta, asiakasryhmäkohtaisella

vaikutusarviolla, sekä arviolla vaikutuksista alueelliseen yhdenvertaisuuteen työvoimapalveluissa.

- Palkkatukea tulee kehittää koordinoidummaksi, institutionaalisesti vakaammaksi ja rahoituskellisesti vastasyklisemmäksi välineeksi työttömyyskierteiden katkaisemiseen.
- Palkkatukien alueelliset maksatuskäytännöt tulee ohjata etupainotteiseksi.
- Yleishyödyllisiä palveluita tarjoaville järjestöille EU:n sääntelyssä osoitettu erityisasema palkkatuetussa työllistämässä tulee hyödyntää täysimääräisesti.

### **1. Lausuntonne ammatillisen osaamisen parantamiseen myönnettävän palkkatuen keston muuttamisesta harkinnanvaraiseksi ja keston jatkamisen edellytyksistä**

SOSTE suhtautuu kriittisesti palkkatuen keston muuttamiseen harkinnanvaraiseksi esitetyllä tavalla.

SOSTE pitää sinänsä tärkeänä, että työvoimaviranomaisilla on mahdollisuus sovittaa työllistymistä edistäviä toimia nykyistä paremmin työnhakijan yksilölliseen palvelutarpeeseen. Nyt ehdotettua muutosta tulee kuitenkin arvioida paitsi suhteessa voimassa olevaan sääntelyyn työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (järjestämislaki), myös alueellisten työvoimaviranomaisten tosiasiallisiin mahdollisuuksiin tarjota harkinnanvaraisia palkkatuen kaltaisia palveluita yleisen toimivaltansa puitteissa, sekä toisaalta voimakkaasti eroaviin taloudellisiin edellytyksiin tarjota ei-lakisääteisiä työllisyyspalveluita alueellisten työvoimaviranomaisten välillä. Etenkin nykyisen pitkäaikaistyöttömyyden ja työllisyyspalveluiden rahoitusmallin luomien kannustinten oloissa järjestämislain säätämä taso tulisi lähtökohtaisesti ymmärtää palkkatuen myöntökriteeristön ja keston suhteen minimitasona. Esimerkiksi työnantajille suunnatut kuntalisät osoittavat, että paikallista harkintavaltaa käytetään jo nyt palkkatuetun työllistämisen vahvistamiseen siellä missä rahoitusasema sen sallii.

Kuten luonnoksen vaikutusarviossakin esitetään, monet työvoimaviranomaiset tulevat käyttämään lakimuutoksen tuottamaa harkintavaraa kustannussäästämisen työkaluna. Toisin sanoen paikalliset käytännöt myönnettyjen tukien kestossa tulevat monilla alueilla olemaan keskimäärin nykyisen lain velvoittamia kestoja lyhyempiä. Esityksessä ei myöskään ehdoteta muutoksia kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin, vaikka pitkäaikaistyöttömien määrä tulee hyvin todennäköisesti kasvamaan keskipitkällä aikavälillä ja ammattiosaamisen vanhentuminen kiihtymään työmarkkinoiden nopean rakennemuutoksen vuoksi. Näin toimimalla valtio tosiasiallisesti asettaa työvoimaviranomaiset käyttämään harkintavaltaansa luonnoksessa arvioidulla tavalla ensisijassa kustannusten hillitsemiseen.

SOSTE katsoo, että palkkatuen sääntelyssä tulee säilyttää valtakunnallinen vähimmäistaso. Nykyiset viiden ja kymmenen kuukauden palkkatuet eivät ole osoittautuneet kohderyhmiensä ammatillisen kehittämisen tarpeisiin nähden liian pitkiksi. Kokemukset ovat olleet pikemminkin

päinvastaisia. Niinpä näistä kestoista ei ole varaa tulla alaspäin ilman että palkkatuelle asetettujen työvoimapolitiittisten tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu merkittävästi ja työllisyyspalveluiden alueellinen eriytyminen vahvistuu.

SOSTE suhtautuu kriittisesti myös luonnoksessa esitettyyn pyrkimykseen poistaa työttömyysjakson pituuden mukaan porrastettu kesto ammatilliseen osaamiseen parantamiseen myönnettävästä palkkatuesta. Tutkimusten mukaan yli 12 kuukautta työttömänä ollut työnhakija on merkittävästi stigmatisoituneemmassa asemassa kuin esimerkiksi 6 kuukautta työttömänä ollut ja työmarkkinasyrjäytymisen riski on merkittävästi kohonnut. Tällöin palkkatukimallissa on syytä säilyttää riittävän vahva positiivisen erityiskohtelun elementti pitkäaikaistyöttömien hyväksi. Näin on etenkin, kun työllisyyspalveluiden rahoitusmalli kannustaa nykyisellään kohdentamaan palveluita helpoiten työllistettäviin asiakasryhmiin.

Luonnoksessa tällaiseksi positiivisen erityiskohtelun elementiksi tarjotaan yli 12 kuukautta työttömänä olleisiin rajattua mahdollisuutta myöntää palkkatukea kahdessa osassa, mikäli jälkimmäistä osaa käytetään toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen. SOSTE kannattaa tätä esitystä vaiheittaista työelämäpolutusta vahvistavana toimenpiteenä, mutta pitää sitä positiivisen erityiskohtelun elementtinä liian heikkona, sillä se ei vähennä työnantajan kokemaa kasvanutta riskiä pitkäaikaistyöttömän palkkaamisesta työsuhteen alussa.

Näin perusteilla SOSTE esittää, että järjestämislakiin jätetään ammatillisen osaamisen parantamiseen myönnettävän palkkatuen minimikesto, sekä porrastukseen perustuva positiivisen erityiskohtelun elementti. EU:n valtioneuvoston asetuksen ryhmäpoikkeuksesta tuleva 12 kuukauden maksimikesto voi asettua pituuden katoksi työttömyyden pituudesta riippumatta, kuten luonnoksessa esitetään. Esimerkiksi malli, jossa alle 12 kuukautta työttömänä olleiden työllistämiseen ammatillisen osaamisen kehittämisen perusteella myönnetty palkkatuki olisi 5–12 kuukautta ja yli 12 kuukautta työttömänä olleille 10–12 kuukautta yhdistäisi yksilöllisen harkinnanvaraisuuden elementin palkkatuelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen kannalta riittävän keston takaamiseen ja positiivisen erityiskohtelun elementtiin. Kestoista voisi poiketa alaspäin, mikäli työnhakijan etu sitä vaatii esimerkiksi koulutuksen siirtymisen tai varus- ja siviilipalveluksen aloituksen vuoksi.

## **2. Palkkatuen myöntämisen edellytykset**

### **a. Työttömyyden pitkittymisen todennäköisyyden arvioimisesta luopuminen**

SOSTE kannattaa työttömyyden pitkittymisen todennäköisyyden arvioimisesta luopumista.

SOSTE pitää tärkeänä, että palkkatuki perustuu jatkossakin työvoimaviranomaisen tekemään yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin ja kohdentuu henkilöille, joiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille ilman tukea on vaikeaa. Esityksessä todetaan kuitenkin perustellusti, että palkkatuen myöntäminen ammatillisen osaamisen parantamiseen edellyttää jo itsessään, että

työnhakijan työttömyyden arvioidaan johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista. Ammatillisen osaamisen puutteet voidaan katsoa kasvattavan työttömyyden pitkittymisen riskiä, jolloin tällaista erillistä arviota ei tarvita.

#### **b. Muutos “ei ole ollut ansiotyössä kuuden edellisen kuukauden aikana” muotoon “ei ole ollut vakinaisessa ansiotyössä kuuden edellisen kuukauden aikana”**

SOSTE kannattaa ehdotettua muutosta. On tarkoituksenmukaista, ettei lyhytkestoinen, satunnainen, osa-aikainen tai muuten epäsäännöllinen ansiotyö estä palkkatuen myöntämistä. SOSTE pitää muutosta tärkeänä, koska se vähentää vähittäisen työllistymisen kannustinloukkuja. Työnhakijaa ei tule ohjata välttämään lyhyitä työmahdollisuuksia sen vuoksi, että ne voisivat myöhemmin estää pääsyn palkkatuettuun työhön.

#### **c. Muun samoihin palkkakustannuksiin myönnetyn tuen huomioiminen**

SOSTE pitää perusteltuna, että samoihin palkkakustannuksiin myönnetty muu tuki huomioidaan sääntelyssä selkeästi ja läpinäkyvästi. SOSTE kuitenkin korostaa, että sääntelyä tulee soveltaa tavalla, joka ei estä tarkoituksenmukaista rahoituslähteiden yhteensovittamista erityisesti yhdistysten, säätiöiden ja muiden yleishyödyllisten toimijoiden kohdalla. Vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistäminen edellyttää usein palkkakustannusten lisäksi tehostettua henkilökohtaista ohjausta, perehdytystä, työkyvyn tukea, työn räätälöintiä ja muuta työhön kiinnittymistä tukevaa palvelua. Näiden kustannusten kattaminen voi edellyttää useiden rahoituslähteiden yhteensovittamista.

Jatkossa palkkatuki ja työhön kiinnittymistä tukevat palvelut tulisi koota yhden prosessin ja sitä hallinnoivan rahaston alle parhaita eurooppalaisia käytäntöjä hyödyntäen.

### **3. Lausuntonne säädösteknisistä muutoksista**

SOSTElla ei ole huomautettavaa esityksen säädösteknisiin muutoksiin.

### **4. Lausuntonne vaikutusten arvioinnista**

SOSTE pitää vaikutusten arviointia puutteellisenä erityisesti esityksen kokonaisvaikutusten, asiakasryhmäkohtaisten vaikutusten, alueellisen yhdenvertaisuuden sekä työvoimaviranomaisille asetettavien kannustinten näkökulmasta.

SOSTE katsoo, että vaikutusarvioissa ei arvioida riittävästi esityksen suhdetta vuonna 2024 tehtyihin palkkatukea koskeviin muutoksiin. Palkkatuetun työn työssäoloehto kerryttävän vaikutuksen poistaminen on heikentänyt palkkatuen kykyä vahvistaa työnhakijan asemaa työttömyysturvajärjestelmässä ja sen edellytyksiä katkaista toimeentulokiriippuvuuden kierre. Lisäksi kuntien ja kuntayhtymien pääasiallinen rajaaminen palkkatuen saajien ulkopuolelle on kaventanut niiden edellytyksiä toteuttaa julkisen sektorin suhdannepoliittista tehtävää etenkin hystereesivaikutusten lieventäjänä. Nyt käsillä oleva esitys ei korjaa kyseisiä

vaikutuksia. SOSTE katsoo, että palkkatukijärjestelmän vaikuttavuutta tulisi arvioida luonnoksessa esitettyä kokonaisvaltaisemmin.

Vaikutusarvioissa tunnistetaan palkkatuen keston harkinnanvaraistamiseen liittyvä säästöpyrkimys etenkin vaikeassa rahoitusasemassa olevilla työllisyysalueilla. Siitä huolimatta arvio säästöpyrkimysten vaikutuksista eri asiakasryhmien asemaan ja alueelliseen yhdenvertaisuuteen jätetään tekemättä. Myöskään arviota palkkatuen keston porrastamiseen perustuvan positiivisen erityiskohtelun poistamisen vaikutuksista pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien asemaan ei tehdä.

Esityksessä myös todetaan, että palkkatuen vaikutukset voivat olla koko julkisen talouden näkökulmasta myönteisiä aiemmin kuin ne ovat sitä yksittäisen työvoimaviranomaisen taloudelliselle asemalle. Tämä viittaa todennäköiseen osaoptimoinnin tyyppiseen kannustinvinoumaan. Palkkatuen kustannukset kohdistuvat työllisyysalueelle nopeasti, kun taas hyödyt jakautuvat pidemmälle aikavälille ja laajemmin koko yhteiskuntaan. Todetun kannustinongelman laajuutta ei kuitenkaan arvioida eikä korjaamiseksi esitetä tai pyydetä esittämään ratkaisuehdotuksia.

#### **5. Lausuntonne starttirahaa koskevasta ehdotuksesta**

SOSTE kannattaa starttirahaa koskevaa ehdotusta. Ansaintaperustaisuus kuvastaa paremmin starttirahan hakijan tosiasiallista työmarkkina-asemaa kuin tulojen maksuperusteinen arviointi. Maksuperusteinen tulojen huomioiminen voi johtaa tilanteisiin, joissa esimerkiksi ennen starttirahakauden alkua ansaittu mutta vasta starttirahakauden aikana maksettu tulo vaikuttaa tuen arviointiin ja estää tai viivästyttää yritystoiminnan aloittamista.

#### **6. Muu lausuttava**

SOSTE korostaa, että palkkatukea tulee kehittää koordinoidummaksi, institutionaalisesti vakaammaksi ja rahoituksellisesti vastasyklisemmäksi välineeksi pitkäaikaistyöttömyyden torjumiseen. Pitkäaikaistyöttömyys on viheliäinen ja rakenteellinen yhteiskunnallinen ongelma, johon vastaaminen edellyttää nykyistä ennakoitavampaa palkkatukimallia.

SOSTE kiinnittää huomiota myös siihen, että esityksessä ei arvioida palkkatuen maksatuskäytäntöjen eroavaisuuksien vaikutuksia työnantajien tosiasiallisiin mahdollisuuksiin hyödyntää palkkatukea. Pienten yritysten, yhdistysten, säätiöiden kohdalla takapainotteinen tai hidas maksatus voi muodostua tosiasialliseksi palkkatuen käytön esteeksi. SOSTE esittää, että palkkatuen maksatus määritellään mahdollisimman etupainotteiseksi.

SOSTE pitää tärkeänä, että yleishyödyllisiä palveluita tarjoaville yhdistyksille ja säätiöille EU:n valtiontukisääntelyssä osoitettu erityisasema palkkatuetussa työllistämisessä hyödynnetään Suomessa täysimääräisesti. Tätä mahdollisuutta on hyödynnetty tuloksekkaasti monissa muissa Euroopan maissa välityömarkkinoiden luomisessa.